

Fra Klim og omegn i forrige århundrede

Af JENS ROLIGHED

I et af de ældste af Klim bys limstenshuse, der for et par år siden brændte tillige med dets sidste beboer, sadelmager Jensen, var der i forrige århundrede et ægtepar, som til dels ernærede sig ved, at manden snoede sime, der brugtes som tækkegarn, og de hjalp hinanden med at fremstille kartoffelmel på en primitiv kartoffelmølle, hvor man ved et vandkar kørte rundt med en tromle indrettet således, at kartoflerne blev revet til en fin grød, der så ved talrige skylninger og tørringer blev til mel. Dette kunne sælges, og i hjemmet kunne det anvendes både til det ene og det andet i husholdningen, især til den liflige "fløjlsgrød".

Nøjsomhed.

Ved at leve sparsommeligt lykkedes det for mange at komme vel gennem tilværelsen. Der var dog også dem, der kom ind på at spare så meget, at de i alderdommen ikke nænnede at bruge noget, der kostede penge. En kone i den sydlige del af byen sparede brændsel på den måde, at hun for at holde på kropsvarmen bandt en tyk snor om det nederste af sine skrøtter.

I et hus nær ved Klim rutebilstation har der i sin tid boet en ældre kone, der fik aftægt fra en nærliggende gård. Hun kunne ikke så nær bruge, hvad hun kunne tilkomme, men gemte det dog så længe, at det var ved at blive så levende, at det selv kunne gå fra hendes bopæl. En dreng af hendes familie, hvis hjem var i kliteggen, havde ordre på at bo hos hende om natten, hvis vejret blev så slemt, at han vanskeligt kunne finde hjem fra skole. I huset var det sparsomt med varme, og belysningen var en tynd tælleprås. Da det lakkede ad sengetid, kom en dyne til at støde mod lyset, så det aldeles sluktes. Det var jo skammeligt, og konen søgte at få ild i lysvægen ved at puste i bilæggeren mod en ildglød på størrelse med en fingerende, men det lykkedes ikke, et forsøg mod en lignende glød i kakkelovnen gav samme magre resultat, heller ikke nogle klem på en "puster" af træ og læder kunne give den ønskede virkning. Drengen foreslog så at gå om i nabogården for at låne en æske tændstikker. "Nej, nej," sagde konen, "det kan aldrig gå an, for når en tændstik er revet, så er den lagt øde og duer ekj til mere!"

Tidens befordring var selvfølgelig hestekøretøj. En og anden kunne lade en spøgefuld bemærkning falde om, at der engang skulle komme vogne, der kunne køre på vejene uden heste, men slikt anså man for vild fantasi, noget helt uden for mulighedens grænser. En ældre kvinde fulgtes med sin datter på den lange køretur til Thisted. Undervejs sagde moderen til datteren: "Du sætter da vel ekj dine fødder mod vognbunden? A letner da altid mine fødder op, ellers slider det da alt for meget på skosålerne!"

Når et par folk kom på aftægt, fik de gerne en husende til beboelse, og aftægten bestod i reglen af naturalier, deraf en potte mælk om dagen. I en aftægtslejlighed døde manden i 1885. Hans hustru ville så kun have en halv potte

mælk om dagen og have penge udbetalt for den anden halvdel, og da prisen for en potte mælk androg 10 øre, kunne konen daglig få fem øre.

Fattige.

Der var mange fattige i sognet. Helt op mod århundredskiftet gik der koner rundt med en pose og tiggede, især ved juletid. Så lød det: "Kunn' a ekj godt få en lok tow!" (uld). Eller: "Hår muer ekj en penning flæsk åkunn' undvære?" Så fik de gerne hver del pakket ind for sig, inden det dumpedes ned i deres sæk. Man kom også til andre tider, fx. når man vidste, der var slagtet, så kunne anmodningen lyde: "A kunn' wal ekj få en bitte stump kjød, for a skal ha' en kogning!"

Nogle år var der "fattiglemmer", der gik rundt på gårdene og fik deres mad og til tider også logi; efter gårdens hartkorn bestemtes det, hvor mange dage fattiglemmet kunne opholde sig hvert sted.

Ved lov af 1856 blev der mulighed for oprettelse af "Fri Fattigkasse", der skulle være en hjælp til dem, der ved sygdom eller af anden årsag var kommet i trang. Det var en sådan hjælp, forfatteren Jakob Knudsen slog stærkt til lyd for, og Fri Fattigkasse udviklede sig omkring århundredskiftet til at blive "Hjælpekasse", der fik til opgave at yde hjælp til værdige trængende. Og i 1891 kom lov om aldersunderstøttelse, som var et stort fremskridt, selv om hjælpen i begyndelsen var beskeden.

Allerede i begyndelsen af århundredet fremkom ved særlige ligninger en ydelse, der kaldtes fattigskat, efter 1867 sloges denne sammen med kommunens andre skatter. I 1827 var der i Klim sogn ialt ansat 67 til at svare fattigskat, deraf 10 i Klim Odde, 34 i Klim by, 6 i Klim Terp, 8 fra Klitgård og udflyttede steder, 5 fra Klim Strand og 4 udensogns ejere. I Thorup sogn var der i alt 56 ansat, deraf 25 fra Thorup, 7 fra Ullerup, 12 fra Holme og 12 fra forskellige egne i Thorup. Protokollen er underskrevet af provst Munch i Thorup.

Skole forhold omkring 1850.

På skolens område blev alt taget nøje med. I de første skoleår var der flere, der selv underviste deres børn, eller man sendte dem til Svend Krejbjerg, som boede i et lille hus i Klim Odde. Han gik en tid rundt og opkrævede kommunepenge. Han var et ordensmenneske, og når nogle lavede en større handel, kunne han besøge det skriftlige. Da han senere fik et dårligt ben, tog han sig af at undervise børn fra Odde, Ullerup og Terp. Hans elever fortalte som ældre: "Han var køn mod os. Men kunne vi ikke bogstaverne, knipsede han os med fingrene i panden, eller han truede med at prikke os med en syl!"

Niels Sylt fra Vust, en tidligere sømand, som havde en "vissen hånd", var god til at måle jord op. Han gik rundt i hjemmene og lærte børn at læse og regne. Han havde en brændenælde, som bladene var taget af, den satte han op i

en stroppe ved bjælken som en trussel, for at børnene kunne makke ret.

Marie Bech eller Jomfru Bech, som hun blev kaldt, var datter af lærer Michael Bech i Klim. Hun var født 1835 og død 1897. Hun boede i det hus, som ligger nord for den nuværende skole. Hun underviste små børn i sin hyggelige stue, hvor til tider 15 elever kunne få plads ved et lille bord. Som fryd for øjet havde de stueuret med dets lodder og med funkende blomster på skiven, og gulvbrædderne lå ikke tættere, en der i enkelte åbninger var plads til, at roser kunne bane sig vej op og blomstre i stuens lys og varme. I bryggeret lå ofte en gås og rugede på æg, og i frikvarteret kunne børnene glædes over, at hønsene kom og ville smage den mellemmad, de havde i hånden; blandt gæssene skulle de dog tage sig i agt for den hvæsende gase. Men Jomfru Bech tog sig venligt af, hvem der var "fåtrøt" (fortrykt), og når børnene skulle hjem, sagde hun: "Kan I nu huske at komme i morgen igen!" Og svaret var et glædestrålende: "Ja-a-ah!"

Klim strandskole.

I en tid, da kommu neskolene var for lille, blev der holdt skole for en del af børnene i Klim Fattiggårds østerhus. Her blev først undervist af lærer Andersen og senere af lærer Pedersen.

I Klim strandskole havde man havsten som gulv i skolestuen. En tid var der en omgangslærer, som kaldtes Søren Væver; de tre dage om ugen holdt han skole i Klim Strand og de andre tre dage i Holme. Blandt kendte lærere, der har virket i Klim strandskole, kan nævnes Johan Skjoldborg. Det mindes som noget helt nyt og skønt, at han tog blomster med til skole og fortalte børnene om. Der var også Jens Povlsen, der bl. a. har skrevet en række sange i afholdssangbogen. En af hans sønner er forfatteren Hans Povlsen.

Klim skole.

Før i tiden lå Klim skole på en banke, der senere blev kaldt skolebanken; denne blev udjævnet for at give plads for det hus, der blev station ved Thisted-Fjerritslev jernbane fra dens åbning i 1904 til dens nedlæggelse i 1969.

Skolen havde jorder, der fra syd gik helt ned mod kirkegården og til gården østfor, hvor der var præstegård, til der i 1821 blev bygget en ny i Thorup. Da man for få år siden var ved at ordne Klim kloakvæsen, stødte man ved skolebanken på en gammel "kjæld" (brønd), der sikkert i sin tid hørte til skolen.

Afdøde amtsrådsmedlem Jens Mølbæk, Ullerup, har som 80-årig i 1959 fremdraget minder om sin mors skoletid i Klim: Mor var født i Klim i ejendommen syd for brugsforeningen. Hun gik i skole, da den lå syd for kirken. Det var hos lærer Michael Bech, der var født på Øland 1799, død i Klim 1879. Børnene skrev med pen af gåsefjer, som de skulle levere i skolen, men de måtte ikke være ribbede, det skulle lærer Bech nok selv besørge. I mors skoletid i midten af århundredet blev skolen flyttet nordpå til dens nuværende plads, så hun har gået i skole begge steder.

En lærer måtte være om sig for at få det til at forslå, fortalte J. Mølbæk videre. Lønnen udover, hvad jordlodden kunne give, bestod for en stor del i, hvad der blev ydet af naturalier. Skulle der nyt tag på huset, eller

der skulle leveres brændsel, sendte sognerådet bud, så man efter tur leverede det ved skolen. En mand i Klim kom med nogle meget dårlige brændtørve til "illing", de bestod overvejende af sand, så læreren opfordrede manden til at læsse dem af ude i en jordlavning. Ikke alle lærere var dygtige landmænd. En af lærerne her i kommunen kunne godt tænke sig, da der var gjort plovbed, og der var sået rug om efteråret, at der så kunne strøes staldgødning bagefter. Der var også en lærer, der ved sin afsked påstod, at han havde megen mælk til gode ved befolkningen, for i mange år havde han ladet være at afhente mælk.

Stine Kusk.

Det var tit, man under sygdom havde mere tillid til en klog mand eller kone end til en læge, sagde Jens Mølbæk. Min mor tjente i sin ungdom i Ullerup og Thorup. Under strengt arbejde fik hun så dårlig en arm, at hun ved malkearbejde måtte løfte armen på plads med sin hånd, inden der kunne tages fat. Hun søgte hjælp i Thisted hos læge Hejberg, der siden blev stiftsfysikus i Viborg. For at gøre turen billig tog hun ikke med diligencen, men gik vejen frem og overnattede i et hus hos et par gamle folk. På turen fik hun lyst til at se sin indbundne arm og fik sygeplejerskerne til at hjælpe sig. Da hun så armen, sprang hun af sted til Nors for at søge hjælp hos den kloge kone, Stine Kusk. Hun gav hende noget smørelse, og sygeplejerskerne i Thisted forbandt armen påny. Senere undredes lægen over, at det så hurtigt var blevet bedre med armen, men mor omtalte ikke til ham sin udflugt til Nors. En gang hun var hos Stine Kusk, holdt der en meget fin vogn udenfor. Så gik mor ind i køkkenet til pigerne. Da køretøjet forsvandt, kom Stine Kusk ind i køkkenet og slog hænderne sammen af forfærdelse: "Men Herregud, Maren, sidder du her! Jeg har lige haft inspektion!" - sagde mor, "det kunne da nok gå, jeg har da lov til at besøge pigerne." Stine Kusk fik senere lov at praktisere ved behandling af benbrud.

Jeg har da også selv været hos Stine Kusk, fortalte Jens Mølbæk videre. Mor blev gift, og mine forældre kom til at bo i en gård i Højstrup i Tømmerby, hvor jeg fik mit barndomshjem. Noget af det første, jeg erindrer derfra, er fra fire års alderen. Da faldt jeg og fik kravebenet i stykker. Det bitte øg blev spændt for, og vi kørte til Nors til Stine Kusk. Turen gik ikke uden forstyrrelse, for det bitte øg faldt ved Bromølle, men vi kom da på ret køl igen.

I friskole.

Mine søskende og jeg kom til at gå i en god skole, fortalte Jens Mølbæk, idet vi kom i Tømmerby friskole. Mor tog til Klim Fjordholme og forhandlede med en lærerinde, der blev antaget. Dengang var der ingen skolebygning i Fjordholme, der holdtes skole i et hjemsstue. I dag er forholdene jo helt anderledes med skolerne, sluttede Mølbæk, man må håbe, at tankerne snart igen vender sig i retning af forbindelse mellem hjem og skole.

Klim skole flyttes.

Angående omtalte Klim skoles flytning fra byens sydlige del til dens nuværende nordlige plads kan oplyses, at der fra Han Herreders kontor den 2. november 1842 udsendtes følgende annonce om licitation over skolebygningens opførelse:

Tirsdag den 29. d. M., om Formiddagen Kl. 10, bliver efter Begjæring af vedkommende Sogneforstanderskab paa Tingstedet i Kjettrup Sogn afholdt offentlig Licitation over Opførelsen af en Skolebygning i Kliim. Tegning, Overslag og Conditoner ligger forinden til Eftersyn her paa Contoiret og i Thorup Præstegaard.

I forhandlingsprotokollen for Klim-Thorup Sogneforstanderskab 1842-1865 skrives bl. a. fra et møde i 1843, at Klim sogn ejer en fælles kærلود, som er udlejet for 20 rd. årlig i 10 år til Niels Kiib. Det vedtoges at tage et restbeløb deraf til anskaffelse af grundsten til den nye skole i Klim. I øvrigt skrives følgende:

I Klim-Thorup Sogneforstanderskabs Møde den 17. Juli 1843 oplystes, at der i Sommerens Løb var opført en ny Skolebygning i Klim. Udgifterne har dette Sogn bestemt ene at udrede uden Bidrag af Thorup Sogn paa den Betingelse, at Thorup igjen i Fremtiden ingen Fordring gjør paa Kliim Sogn, dersom der nogensinde i Tiden skal bygges, maa dette Sogn igjen bekoste sin Skoles istandsættelse og opbygge den.

Denne saa retfærdige og billige Bestemmelse tiltraadtes gjensidigen og vedtoges herved som bindende for begge Sogne i Fremtiden.

*Provst Djørup. A. Rotbøll. Mads Godiksen.
Christopher Nielsen. Christen Godiksen.
Christen Tvergaard. Christen Olesen.*

Sundhedsforhold i skolerne.

Sundhedsforholdene ved skolerne synes ikke at have været i den bedste orden. Helt op i 1890-erne blev der i Klim skole undervist af en lærer, der var angrebet af tuberkulose. Han havde en kop, hvori hans ophostede spyt fik plads, men det nævnes af hans elever, at en del også kom på gulvet, hvor det i frikvartererne sammen med støvet hvirvledes rundt af pigernes skørter.

I følge sogneforstanderprotokollen afløstes provst Djørup i 1851 af pastor Koefoed, der den 2. juli valgtes som formand for sogneforstanderskabet.

Ved et møde, som dette afholdt den 20. juli 1852, henvendte Koefoed sig til skolepatronerne, som de af sogneforstanderskabet blev kaldt, der havde tilsyn med skolerne. Han ville vide, hvad der blev foretaget med ”de indretninger til sundhedstilstandens befordring”.

Skolepatronerne fra Klim, Thorup og Holme lovede da, at der snarest muligt skulle træffes foranstaltninger, så de med fnat befængte børn besørgedes helbredede i ferien. Beboerne ville få tilhold derom ved kirkestævne.

Men hvad det angik med anskaffelse af et lokum ved skolerne var sogneforstanderne imod denne sag og forlangte det indstillet til ministeriet, at man ville vide, om det var nødvendigt med en sådan indretning, og i så fald ”til hvad tid den bør være gjort”.

Ved et senere møde den 18. august ville man ansøge om fritagelse for at indrette et lokum, da man anså det for unødvendigt. Sognepræsten kunne ikke tiltræde ansøgningen, da han anså det for aldeles nødvendigt, såvel for sundhedens som for velanstændighedens skyld, at der indrettedes lokum ved hver skole og ville indstille til ministeriet derom. De andre forstandere ville så i ansøgningen have tilført, at de begærede sig forskånet for et lokums indretning, så længe der ikke eksisterede noget lovbud derom.

Ved et møde den 23. november 1852 fremlagdes en skrivelse fra skoledirektionen, der meddeler ministeriets resolution af 28. september, som påbyder indretning af et lokum m. m. ved skolerne, de skulle efter direktionens bestemmelse være færdige til 1. december d. å. Sognepræsten anmeldte, at han den 3. november havde bekendtgjort skrivelserne for skoleforstanderne, og at han lige havde indberettet til direktionen, hvad der var foretaget eller ikke foretaget.

Skolepatron eller skoleforstander Mads Godiksen, Klim, havde ved skolen ladet indrette en indhegnet plads med jorddige omkring til brug for børnene i stedet for lokum.

Pastor Koefoed forestillede ham, at en sådan indretning ville være anstødelig for sanserne i højeste grad, hvilket han havde indberettet til direktionen, han anmodede ham desårsag om at lade opføre et ordentlige lokum af brændte sten og med træsæde.

Forstanderne i Thorup og Holme ville nok foranstalte lokummer ved skolerne, når det kunne vente til forår. Sogneforstander M. Godiksen, Klim, fastholdt sit standpunkt og ville ikke indvillige i at opføre mere end det alt påbegyndt ”vandsted”, der ville blive fuldført.

Næste bevægede sogneforstandermøde om sagen afholdtes den 13. december 1852. Da var kommet til stede herredsfoged, hr. kammerjunker Lillienkjold, der havde ordre fra amtet om, at drive på med opførelse af et lokum ved hver af kommunens tre skoler. Man misbilligede, at der ikke var opført de af såvel amtet som ministeriet approberede lokummer. Han spurgte forstanderskabet, om de i løbet af 14 dage fra dags dato var villige til at udføre befalingen om deres opførelse.

Forstanderskabets medlemmer sagde da, at de ikke ville vægre sig ved at udføre befalingen angående lokummernes indretning i Klim og Thorup sogne. Men det var jo en vanskelig tid at få materiale, ligesom arbejdet let kunne hindres af vejret. De bad derfor om, at arbejdet måtte vente til foråret, således at de forpligtede sig til at have lokummerne færdige til 1. maj.

Herredsfoged Lillienkjold mente, at amtet i en skrivelse havde nægtet at imødekomme en sådan begæring. Men den konstituerede provst havde jo anbefalet en sådan begæring for Thorup sogns vedkommende, og da nu også sognepræsten understøttede begæringen, ville herredsfogden indhente amtets resolution, inden han efter dets pålæg selv foranstaltede lokummerne opførte.

Ved et senere møde forelå der skrivelse fra provsten og herredsfogden, at der var forundt henstand med lokummernes opførelse, så bygningerne kunne være færdige til udgangen af april 1853.

Klim strandskole.

Vedrørende skoleforholdene ved Thorup og Klim Strand holdtes der i sogneforstanderskabet møde den 22. december 1852. Skolepatronen fra Thorup havde spurgt strandboere om deres børns store forsømmelser i november. De havde svaret, at flere havde udset, og så var vejene ufremkommelige formedelst vand. - Ja, så turde mulkerne for denne gang bortfalde.

Men der fremlagdes en skrivelse fra ministeriet, hvor det pålægges sogneforstanderskabet fra nytår 1853 at antage en hjælpelærer til at holde skole for børnene ved

Thorup og Klim Strand. Dette nægtede skoleforstanderne for Thorup og Klim sogne at gå med til. Sognepræsten fremlagde da en skrivelse fra skoledirektionen, der bemyndigede ham til, hvis forstanderskabet vægrede sig ved at iværksætte ministeriets resolution, da selv at gøre det. Og sognepræsten anmeldte så, at hjælpelærer P. J. Jensen af Holme kunne fås for en løn af 40 rbd., og at et værelse kunne lejes hos Espen Henriksen for 10 rbd. Ved mødets slutning underskrevs først af Peter Koefoed, de andre tilstedeværende forstandere, P. Christian Graversen, Mads Godiksen, Christen Tvergaard og Jørgen Svendsen, skrev under med den bemærkning, at de fandt ingen grund til, at der skulle være skole ved stranden, da "Thorup og Klim Skoler ligger midt i Districtet".

Dette møde synes at være indledning til, at Klim strandskole opførtes. Den blev i midten af 1900-tallet flot udbygget og moderniseret. Men nye skolelove blev til baggrund for, at der sattes ind med skolesammenlægninger, og umiddelbart efter nedlagdes strandskolen trods stor protest. I 1972 benyttes en del af bygningen til filmskole ledet af David Russell, Ketrup.

Strid i sogneforstanderskabet.

Ved sogneforstanderskabets møde den 22. februar 1853 fremlagde skolepatronen for Klim sogn et overslag til skolevæsenets udgifter, der beløb sig til 130 rbd. Sognepræsten gjorde ham opmærksom på, at der intet var opført til lokummets og den ny klavremaskines opførelse. - Klavremaskine var et almindeligt brugt navn til gymnastikapparatet på skolens legeplads. - Heller ikke denne indretning ville man have fornyet, hvis det da ikke var påbudt ved lov. Og skolepatronen mente, at der nok kunne blive et beløb til lokummet, og man behøvede ikke at have penge i beredskab til klavremaskinen.

Men sognepræsten betydede så skolepatronen, at det måtte blive hans sag at skaffe penge til betaling, når klavremaskinen var sat op.

Der var således en evig strid mellem sognepræst Peter Koefoed og sogneforstanderskabet. Striden blev ikke mindre, da skolelærer og kirkesanger i Thorup, Johannes Bech, den 3. januar 1856 valgtes til formand. Johannes Bech var broder til den tidligere omtalte lærer i Klim, Michael Bech, som i følge protokollen blev anklaget for at være - mindre ædruelig.

Hvad der var de stridende parter i sogneforstanderskabet imellem udartede sig til, at pastor Koefoed ved et møde den 4. marts 1856 sagde til formanden Johs. Bech: "Fy skamme Dem!" Og ved mødet fjorten dage senere udtalte præsten bl. a., "at alt det onde var kommet fra formanden". (Johannes Bech). Men denne formand døde 1862.

Sogneråd

Det var en lov af 1841, der havde bestemt, at der i hver landkommune skulle vælges et sogneforstanderskab, der efter indbyggerantallet skulle have et passende antal medlemmer, som skulle varetage sognets interesser. De valgte måtte eje et bestemt antal tdr. hartkorn, ligeså deres vælgere. En revision af loven 1855 skulle virke mere demokratisk, sognepræsten skulle fx. ikke være privilegeret medlem, men der sikredes stadig et flertal af de højstbeskattede gårdmænd i forstanderskabet. 1867 fik

sogneforstanderskabet navneforandring til sogneråd, men det var fortsat gårdmænd, der var de styrende.

Den første bondemand, der blev sognerådsformand, var gdr. Johan Peder Jacobsen. Peter Koefoed var den sidste præst, som var sogneforstander; han synes at have varetaget gerningen med stor interesse, og man kan skønne, at han nok helst ville have fortsat, for han beholdt papirerne, så der i lang tid ikke blev skrevet noget i protokollen.

Holme skole.

Af Thorup-Klim kommunes tre skoler, som er nævnt i sogneforstanderskabets protokol, havde Holme skole i 40 år lærer Legind som leder. Han skildres af sine elever som en mand, der trofast tog sig af sin gerning. Uden for skolen syslede lærer Legind med regnskab; for en gårdmand tog han sig af kommunens regnskab, og han var revisor for adskillige foreninger.

Skolens sidste lærer var Søren Davidsen fra Ravnstrup. Han ledede trofast skolens undervisning fra 1929, til skolen nedlagdes 1967. Skolen var et samlingssted. Uden for børneskolen tog lærer Davidsen sig især af de unges undervisning i husflid. Til sin død var Davidsen formand for Thisted Amts Husflidsforening.

Thorup skole.

Fra Thorup skole mindes de ældre med glæde lærer Andersen, der i en lang årrække var skolens dygtige leder. Også uden for skolen var han en interesseret mand. Da Han Herreds ældste mejeri oprettedes, var han dets første revisor, ligesom han tog del i livet i flere foreninger. Han var ivrig venstremænd, og manglede der en taler, kunne han godt være ordfører.

En af Andersens elever har fortalt et pudsigt træk om sin lærer: Han ville gerne efter endt dagværk slappe af ved et spil kort i det hjem, hvor jeg tjente som dreng. Da de manglede en makker, bad han mig om at spille med. Næste dag var Andersen ikke tilfreds med min lektie i skolen, men han holdt op med at skælde, da jeg sagde til ham: "Jammen - do howe nok ijaes!"

En lærer, der i senere år havde en lang virketid, var N. C. Nielsen, der uden for skolen bl. a. var kendt som Retsforbundets folketingskandidat i This tedkredsen. Skolens nuværende leder er førstelærer Willy Nielsen, der har en stab af flinke medarbejdere.

Klim skole.

I 1870-erne var der i Klim skole langs væggene tre skråborde med lange bænke til drengene. Lige foran katederet var et almindeligt bord, som pigerne sad ved, og bag ved dem var der i midten nogle skråborde til drengene.

Det var M. Monrad, der på den tid var lærer. Et par kvinder, Inger Marie og Anne Kirstine, har fortalt om deres første skoletid: Første skoledag havde Niels (broder til den ene pige), sagt til os: "I skal ikke sige goddaw, men skynde jer at gå fra døren hen og sætte jer på nederste bæk!" Vi sagde dog stille goddaw. Vi græd begge to og satte en bog op for ansigtet. - Få dage efter var skolebørnene til dans på Imergård, hvor vi fik kaffe. Et par drenge satte sig for bordenden og sagde: "Nu skal I to piger kysse vos og sige tak for kaffe!" Men vi kravlede under bordet og forsvandt.

Lærer M. Monrad var i 1877 med til at oprette en sparekasse i Klim. Og 5. februar 1888 oprettede nogle medlemmer af denne en ny "Spare- og Laanekasse for Klim-Thorup Pastorat". M. Monrad var dens formand, til han i 1893 flyttede fra egnen.

Af skoleelever er lærer Monrad mindet som en, der i hidsighed kunne uddele hårde straffe. Men noget kunne tyde på, at han så var kommet til at straffe sine elever hårdere, end han egentlig ville, for en meget vågen elev, Niels Andreas Ottesen, kendt som skribent i Thisted Amts Tidende, huskede med glæde Monrads fortællinger, og at han en dag fra katederet meget bevæget citerede Bjørnsons ord:

"Her er sommervind nok, her er sædejord nok, bare vi, bare vi have kærlighed nok".

I 90-erne virkede i nogle år molboen, lærer Lykke, der mindes af sine elever som en virksom og dygtig lærer, både i børneskole og aftenskole. Man erindrer også, at han havde mærkelige befordringsmidler, fx. kørte han gennem byen med en cykel, der havde træhjul og lavede et forfærdeligt rabalder. Til tider spændte han sig selv for trillebøren og kørte en tur med sin lille kone. Og ude ved fjorden havde han en båd, men den døjede med at holde sig oven vande.

Chr. N. Kirch, der fra 1. november 1899 til 1. april 1944 virkede som en meget samvittighedsfuld og pligttopfyldende lærer ved Klim skole, blev kendt videre ud som sygekassemand. Først arbejdede han som formand og kasserer for Thorup-Klim sygekasse, og han var senere i styrelsen for Centralforeningen for Sygekasser i Thisted Amt, samt kasserer for Fortsættelseskassen for Thisted Amt. Kirch var født i Sønderhaa den 17. 4. 1874 og døde i Klim den 5. 5. 1960.

Jens Damsgaard, der var født i Ferring den 6. 7. 1874, kom som 22-årig til Klim, hvor han var andenlærer 1896-1899. Efter kort ophold i Viborgeggen blev han førstelærer og kirkesanger i Klim. Uden for skolen blev Jens Damsgaard kendt som forkæmper for liberalismen og for agitation for "flydende skolepenge". Han har skrevet flere artikler i Historisk Årbog for Thisted Amt, ligesom han har skrevet flere bøger, deriblandt "Vore børn", "Rasmus Lund og frimenigheden på Mors", samt "Jens Clausen og hans samtid". Jens Damsgaard døde den 23. 4. 1936.

Klim skole er i de senere år udvidet og moderniseret. Frederik Nørregaard Larsen har i en årrække været førstelærer og har mange gode hjælpere af lærere og lærerinder.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Mors 1972, side 231-247).